

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE**
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

ŁÓDZKIE

4445

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAF. RZYM.-KAT. p.w. ŚW. WAWRZYŃCA

2. Czas powstania

XIV w.;

1794/95; 1969/76

3. Miejscowość:

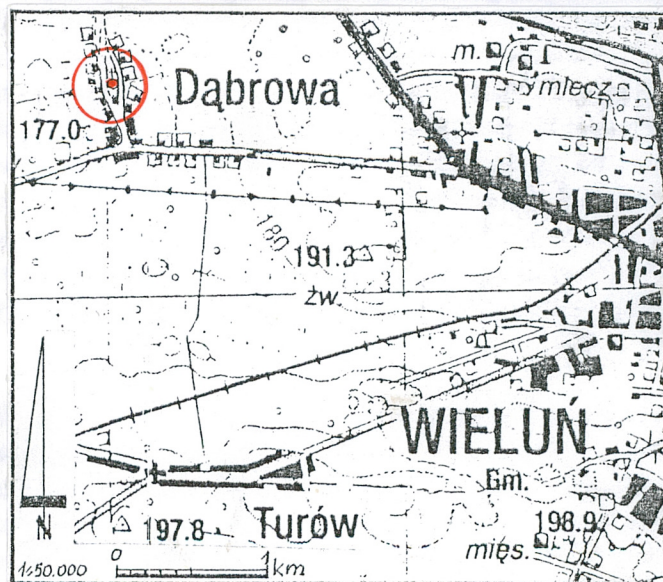
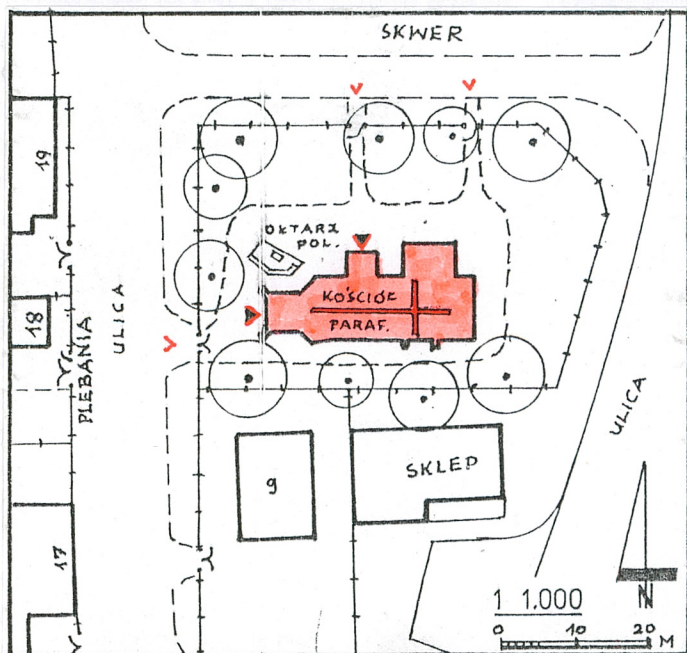
DABROWA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja:

Rzut przyziemia na Wkładce Nr 1

Fot. 1.

Widok ogólny od strony
północno wschodniej.

4. Adres:

Centrum wsi, k. nr-u 18

nr hipoteczny: [REDACTED]

Działka 604 mapy Dąbrowa karta 1

5. Przynależność administracyjna:

województwo: sieradzkie

gmina:

Wieluń

pow. WIELUŃ

6. Poprzednie nazwy miejscowości:

Dąbrowa

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975:

województwo: łódzkie

powiat:

Wieluń

8. Właściciel i jego adres:

Parafia kościoła rzym.-kat.

p.w. św. Wawrzyńca

Dąbrowa 18

98-300 WIELUŃ

9. Użytkownik i jego adres:

Jak wyżej.

10. Rejestr zabytków:

936

Nr ... 114/A

data

30.12.1967

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu:

Wieluń rozwinął się w XIII w. z osady założonej przez ks Władysława Odonicza. W tym okresie powstał w nim kościół farny p.w. N.P. Marii oraz kościół i klasztor augustianów. Zapewne w 2 poł. XIV wieku w pobliskiej wsi - Dąbrowie zbudowany został kościół, który już wówczas otrzymał wezwanie św. Wawrzyńca. Pierwsza informacja źródłowa o istnieniu w Dąbrowie samodzielnej parafii pochodzi z 1406 r. W początkach XVI w. parafia w Dąbrowie przestała istnieć, a kościół został podporządkowany wieluńskiej kolegiacie, skąd, jak podaje arcybiskup Jan Łaski w 1521 r., na nabożeństwa dojeżdżał wikariusz. Pierwszy opis kościoła w Dąbrowie pochodzi z protokołu wizytacyjnego z 1668 r. Podaje on, iż w Dąbrowie znajduje się murowany kościół z zakrystią i wieżą w której są trzy dzwony, a wewnątrz kościoła znajdują się trzy ołtarze. W latach 1794 - 1795 kościół został odremontowany na koszt ówczesnego właściciela Dąbrowy - Kazimierza Myszkowskiego. Zapewne wówczas nadbudowano wieżę od poziomu okienek oraz dostawiono od strony północnej kruchtę boczną. Nad prezbiterium wykonano sklepienie ceglane w miejsce drewnianego stropu. Odmalowano wnętrze, a za ołtarzem głównym, w 1794 r. malarz Feliks Zalewski wymalował iluzjonistyczny ołtarz klasycystyczny, obecnie nie zachowany. W 1835 r. wieś Dąbrowa liczyła 301 mieszkańców i 35 domów oraz znajdował się w niej majątek ziemski z podległymi folwarkami oraz młynem. W 1874 r. wieś liczyła już 79 domów, zaś majątek ziemski posiadał oprócz 4 folwarków cegielnię, młyn (wiatrak) oraz 6 budynków murowanych i 6 drewnianych. Po

C.d. na Wkładce Nr 1

5. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje):

Kościół jednokondygnacyjny, jednowieżowy, niepodpiwniczony z poddaszem nieużytkowym, orientowany. Wolno stojący na wydzielonej ogrodzeniami działce o nieregularnym kształcie, z wejściami od strony zachodniej i północnej, w centrum wsi. Od strony południowej przylega zespół pawilonów handlowych, od strony północnej rozległy skwer o charakterze parkowym, od stron wschodniej i zachodniej objęty rozwidleniem ulicy.

MATERIAŁ i KONSTRUKCJA: Fundamenty - Brak danych. Mury - Z kamienia polnego i łamanego oraz częściowo (kruchta wejścia bocznego i nadbudowa wieży) cegły ceramicznej pełnej w zaprawie wapienno glinowej oraz wapiennej. Tynki - Gładkie, zewnętrzne cementowo wapienne, wewnętrzne wapienno piaskowe z uzupełnieniami z tynków cementowo wapiennych. Sklepienia i stropy - Nad prezbiterium sklepienie ceglane nieckowe z lunetami, żebrowane, nad zakrystią ceglane kolebkowe, nad nawą strop żelbetowy płytowo żebrowy z górnym uźebrowaniem. Nad kruchtą boczną i w wieży stopy drewniane z bali, w górnych kondygnacjach wieży stropy drewniane nagie. Wieżba dachowa - Drewniana jętkowo stolcowa z prostymi stolcami. Nad wieżą drewniana zastrzałowo krokwiowa. Pokrycie dachu - Blacha stalowa ocynkowana na gęstym łaceniu. Posadzki i podłogi - W nawie i prezbiterium płytki ceramiczne dwubarwne (czarne i białe w układzie szachownicowym), w zakrystii, na emporze chóru muzycznego i wyższych kondygnacjach wieży drewno miękkie (deski), w obu kruchtach wylewka cementowa. Poddasze bez podłogi (odstłonięte żelbetowe belkowanie stropu i wypiętrzenie sklepienia prezbiterium). Schody - Na emporę chóru muzycznego i w wieży stalowe spiralne z centralnym słupem stalowym i stalową balustradą z prętów. Okna - Stalowe krosnowe podwójne w ościeżach obustronnie rozglifionych, w wieży pojedyncze, drewniane żaluzje. Empora chóru muzycznego - Na płycie żelbetowej płytowo żebrowej z uźebrowaniem kratowym, balustrada drewniana.

BRYŁA i RZUT: Bryła zwarta, osiowo symetryczna, prostopadłościenna. Symetrię rozbijają dwie dobudówki (zakrystia i kruchta boczna) z boku, od strony północnej. Na osi wieża nakryta iglicowym hełmem ośmiobocznym wychodzącym z dachu namiotowego, nawa nakryta dwuspadowo, niższe prezbiterium trójspadowo. Wieża i ściana południowa wzmocnione szarpami, wieża narożnymi. Rzut zwarty niesymetryczny, złożony z prostokątów. Nawa i prezbiterium prostokątne, jednakowej szerokości, rozdziela ostrołukowo zamknięta ściana tęczowa. W osi od zachodu czworoboczna wieża z kruchtą wejścia głównego w przyziemiu. Od strony północnej dwie niskie dobudówki: przy prezbiterium zakrystia nakryta pulpitem i przy osi poprzecznej nawy kruchta wejścia bocznego, nakryta dwuspadowo. Zewnętrzne naroża korpusu od strony zachodniej (przy wieży) skośnie sfazowane. Empora chóru muzycznego nad zachodnią częścią nawy dostępna spiralnymi schodami w północno zachodnim narożniku nawy, z niej wejście na wieżę, w której także spiralne schody do poziomu dzwonów.

ELEWACJE: Otynkowane tynkiem gładkim, wszystkie otwory bez opasek, na elewacjach brak jakichkolwiek elementów dekoracyjnych (gzymsów, obdasznic i tp.). Fasada (elewacja zachodnia) wieżowa jednoosiowa, w przyziemiu objęta jednouskokowymi szarpami narożnymi, tam na osi wejście główne przeskle-

C.d. na Wkładce Nr 1

<p>14. Kubatura</p> <p>724,60 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa:</p> <p>136,64 m²</p> <p>+ empora chóru muzycznego 17,09 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne:</p> <p>Kościół parafialny rzymsko - katolicki.</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Kościół parafialny rzymsko - katolicki.</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja:</p> <p>Brak zachowanej dokumentacji prac, nie przechowywanej w biurze Parafii.</p> <p>1945 - 1969 - Bieżące prace zabezpieczeniowe.</p> <p>1969 - 1976 - Remont kapitalny kościoła. Odmalowanie wnętrza, strop żelbetowy nad nawą w miejsce drewnianego, nowa, żelbetowa konstrukcja empyry chóru muzycznego (nowe organy w 1977 r.), nowe schody na chór muzyczny, całkowita wymiana dachów (wieżby i pokrycia) wraz sygnaturką (odtworzoną). Nowe tynki zewnętrzne (przy czym zlikwidowano opaski otworów). Nowa instalacja elektryczna i nagłośnieniowa. Zainstalowanie w kościele ogrzewania elektrycznego.</p> <p>1992 r. - Remont kapitalny wieży (wnętrze i hełm), nowe, stalowe schody w wieży, nowie zawiesia dzwonów, nowe stropy oraz całkowicie nowa konstrukcja hełmu (wieżba i pokrycie).</p> <p>1993 - 94 - Ocieplenie stropu nawy i zakrystii oraz sklepienia prezbiterium przez dodanie od strony górnej warstwy wełny mineralnej w folii PVC.</p> <p>1995 - Malowanie wnętrza nawy i prezbiterium (prawdopodobnie w tym czasie zamalowanie malowanego na ścianie prezbiterium ołtarza z 1794 r.).</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje):</p> <p>Ogólny stan techniczny kościoła - bardzo dobry. Kościół po remoncie kapitalnym, użytkowany zgodnie z przeznaczeniem i na bieżąco konserwowany, zabezpieczony przed zniszczeniem lub dewastacją.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fundamenty - brak danych. • Mury - brak widocznych ubytków czy uszkodzeń. • Sklepienia i stropy - jak wyżej. • Dach - jak wyżej. Wieżba i pokrycie kompletne, brak śladów przecieków. • Podłogi i posadzki - drobne, miejscowe uszkodzenia typu eksploatacyjnego • Schody - brak widocznych ubytków czy uszkodzeń. • Stolarka okienna i drzwiowa - jak wyżej, kompletna, oszklenie kompletne. • Wyposażenie - Brak iluzjonistycznego ołtarza z 1794 r. (zamalowany na białe) oraz pięciu feretronów ludowych z połowy XIX w. (obiekty opisane w „Katalogu zabytków sztuki w Polsce”). Rzeźby ołtarzowe z drobnymi uszkodzeniami złoczeń oraz polichromii. • Instalacje - kompletne, sprawne, konserwowane na bieżąco. 	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie:</p> <p>Koniecznym jest ustalenie, czy możliwe technicznie będzie odczyszczenie zamalowanego ołtarza (iluzjonistyczne malarstwo ściennie z 1794 r.) na tylnej ścianie prezbiterium (za ołtarzem głównym).</p> <p>Z uwagi na dobry stan techniczny budowli - odnośnie niej brak bieżących postulatów.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania):

Nie odnaleziono.

22. Bibliografia:

- Pr. zb. - Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. Tom I - Warszawa 1880, str. 920.
- Łoziński, J. - Zabytki powiatu wieluńskiego i radomszczańskiego. (w) „Biuletyn Historii Sztuki” t. XIV - Warszawa 1952, str. 75 - 83.
- Pr. zb. - Katalog zabytków sztuki w Polsce. Tom II - Wojew. łódzkie. Warszawa 1954, str. 364.
- Pr. zb. - Archidiecezja Częstochowska - Katalog. Częstochowa 1993, str. 459.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (różaj, miejsce przechowywania, sygnatury):

- Pr. zb. - Katalog zabytków ... Op. cit. - Wkładka bez nr-ów stron, fig. 98: Widok kościoła od strony południowo zachodniej (reprod. na Wkładce Nr 1).

24. Uwagi różne:

25. Opracował:

tekst:mgr Halina Łabęcka - X.1998
Imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki: mgr inż. arch. Anna Broniewska - X.1998
Imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.: mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki - X.1998
Imię, nazwisko, data, podpis

Miejsce przechowywania negatywów: P.S.O.Z. O/W Sieradz.

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających):

27. Załączniki:

1. Wkładka Nr 1 - C.d. tekstu z rubr. 12 i 13, rzut przyziemia, archiwalia.
2. „ Nr 2 - Fotografie.
3. „ Nr 3 - Fotografie - wnętrze i wyposażenie.
4. „ Nr 4 - Fotografie - otoczenie kościoła.

1. Miejscowość: DĄBROWA gm. Wieluń	2. Obiekt (nazwa jak w karcie): KOŚCIÓŁ PARAF. RZYM.-KAT. p.w. ŚW. WAWRZYŃCA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego): C.d. tekstu z rubr. 12 (Historia) i 13 (Opis), rzut przyziemia, archiwalia, fotografie.
---	---	---

C.d. tekstu z rubr. 12 (Historia):

Do tej parafii a od 1945 r. także kolegiaty wieluńskiej należała Dąbrowa aż do 1969 r., kiedy to biskup częstochowski, ks Stefan Bareła ponownie wydzielił parafię Dąbrowa. W latach 1969 - 1976, jej pierwszy proboszcz, ks Józef Moch przeprowadził generalny remont kościoła.

Niewielki kościółek wiejski o słabo czytelnym pozostałościach cech gotyckich i wewnątrz pozbawionym określonych cech stylowych.

C.d. tekstu z rubr. 13 (Opis):

pione odcinkowo i w górnej części wieży niewielkie okno, także przesklepione odcinkowo. Elewacja boczna południowa niesymetryczna trzyczęściowa pięcioosiowa. Z prawej dwie osie okien (lewe flankowane szkarpami) części niższej (prezbiterium), z prawej głęboko cofnięta jedna oś wieży, w środku niesymetrycznie dwie osie (nawa główna). Wszystkie okna rozglifione, przesklepione ostrołukowo. Elewacja boczna północna niesymetryczna, bez okien, z prawej głęboko cofnięta oś wieży, przy pozostałych dwa ryzality niższych przybudówek: z lewej szersza (zakrystia) nakryta pulpitowo, z prawej węższa (kruchta wejścia bocznego) nakryta dwuspadowo w układzie szczytowym, posiada w szczycie prostokątną wnękę (w niej współczesna figura N. P. Marii). Elewacja wschodnia bez podziału na osie, gładko otynkowana, na niej wysoki, współczesny krucyfik z figurą Ukrzyżowanego. Na kalenicy dachu nawy sygnaturka z latarnią, czworoboczna, nakryta namiotową iglicą z krzyżem. Na iglicy hełmu wieżowego krucyfik na kuli.

WYPOSAŻENIE: 1. Ołtarz główny (neobarokowy XX w., w nim rzeźby z XVIII w. i obraz z 1736 r.); 2. Grupa rzeźb „Opłakiwanie Ukrzyżowanego” na belce tęczowej (prawdopodobnie XIX - XX w.); 3. Organy (1977 r.) bez prospektu.

INSTALACJE: Elektryczna (siły i światła), nagłośnieniowa. Ogrzewanie elektryczne piecami akumulacyjno nadmuchowymi.

Fot. 2.

Fot. 2. Widok kościoła od strony południowo zachodniej. Reprodukacja fotografii z ok. 1954 r. z „Katalog zabytków sztuki...” Op. cit. Fig. 98.

Fot. 3. Widok kościoła od strony południowo zachodniej.

Wkładkę założył mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki X.1998
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ O/W Sieradz

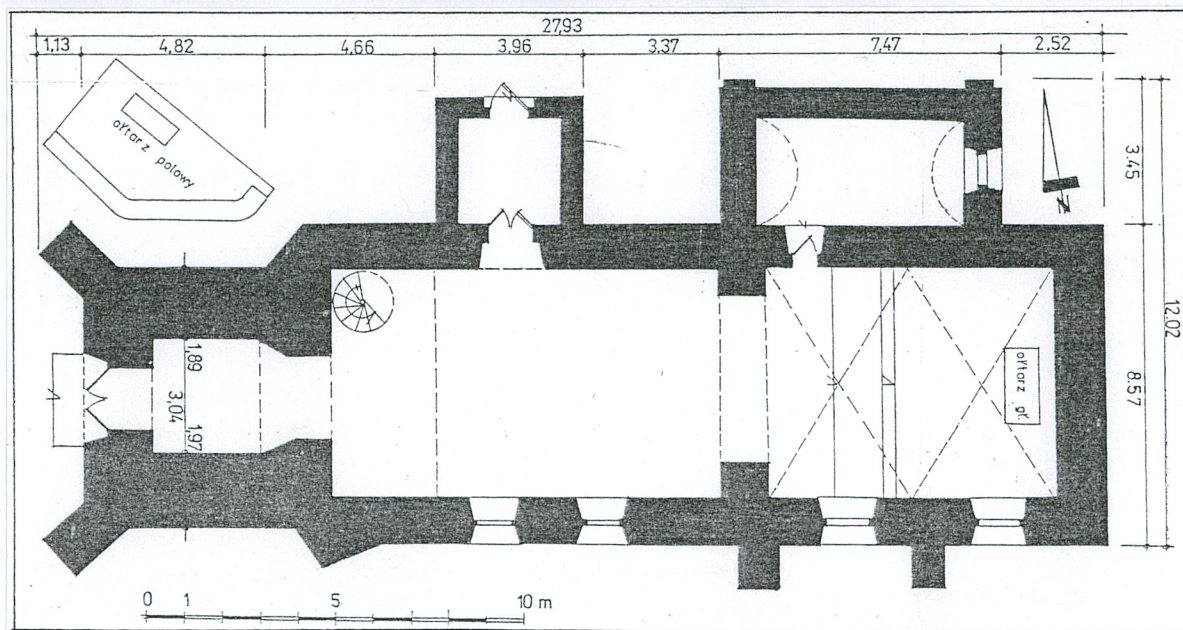
Fot. 3.

Rzut przyziemia 1 : 200

Wysokość (h) = 10,75 m, wieża 17,20 m.

Pomiar IX.1998.

Fot. 4.

Fot. 5.

Fot. 6

Fot. 4. Wieża, widok od strony południowej.

Fot. 5. Elewacja południowa, część prawa.

Fot. 6. Elewacja północna, widok od strony północno zachodniej, z prawej przyziemie wieży.

1. Miejscowość:

DĄBROWA
gm. Wieluń

2. Obiekt (nazwa jak w karcie):

KOŚCIÓŁ PARAF. RZYM.-KAT.
p.w. ŚW. WAWRZYNCA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego):

Fotografie.

Fot. 7.

Fot. 8.

Fot. 9.

Fot. 10.

Fot. 7. Narożnik południowo wschodni kościoła.

Fot. 8. Elewacja wschodnia (tylna ściana prezbiterium).

Fot. 9. Wieża, widok od strony północnej. W przyziemiu wieży widoczny zewnętrzny ołtarz polowy z 1992 r.

Fot. 10. Wejście główne (od strony zachodniej).

Wkładkę założył: mgr inż. Zbigniew M. Łabecki X 1998

(Imię, nazwisko, data)

Miejsca przechowywania negatywów: PSOZ O/W Sieradz

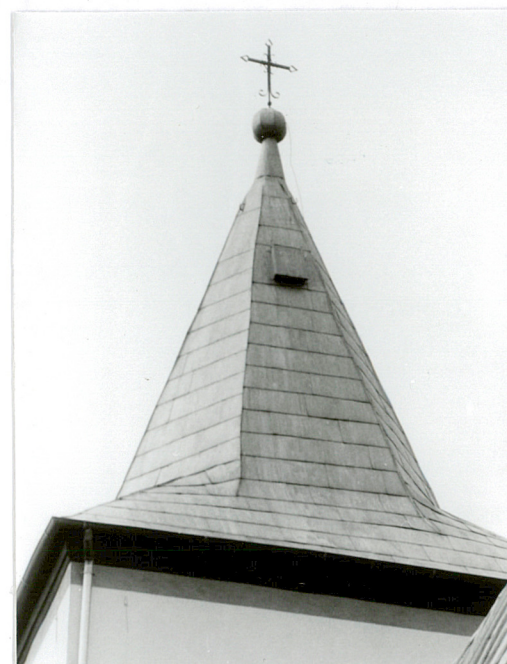
Fot. 11.

Fot. 11. Okno prezbiterium w południowej ścianie kościoła.

Fot. 12.

Fot. 12. Helm wieży, widok od strony zachodniej.

Fot. 13.

Fot. 13. Helm wieży, widok od strony wschodniej.

Fot. 14.

Fot. 14. Sygnaturka, widok od strony południowo wschodniej.

Fot. 15. Ryzalit dobudówki zakrystii, widok od strony północno wschodniej.

Fot. 15.

1. Miejscowość:

DĄBROWA

gm. Wieluń

2. Obiekt (nazwa jak w karcie):

KOŚCIÓŁ PARAF. RZYM-KAT.

p.w. ŚW. WAWRZYNCA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego):

Fotografie:

WNĘTRZE I WYPOSAŻENIE.

Fot. 16.

Fot. 17.

Fot. 18.

Fot. 19.

Fot. 16. Ołtarz główny, widok ogólny. W ołtarzu widoczny obraz Matki Boskiej Częstochowskiej (kopia), zwykle zasłaniający obraz św. Wawrzyńca z 1844 r.

Fot. 17. Ołtarz główny, część środkowa z tabernaculum. Widoczne figury z XVIII w. oraz obraz z 1844 r. - św. Wawrzyniec.

Fot. 18. Wnętrze prezbiterium z widokiem na sklepienie i belkę tęczową.

Fot. 19. Wnętrze nawy, widok od strony prezbiterium na empore choru muzycznego.

Wkładkę założył mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki X.1998

(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ O/W Sieradz

Fot. 20

Fot. 21.

Fot. 22.

Fot. 23.

Fot. 24.

Fot. 20. Sklepienie prezbiterium - fragment.

Fot. 21. Fragment wnętrza wieży w poziomie górnym.

Fot. 22. Wnętrze poddasza z widokiem na więźbę dachową.

Fot. 23. Wnętrze hełmu wieży z widokiem na zawiesia dzwonów oraz więźbę hełmu.

Fot. 24. Spiralne schody w wieży - fragment.

1. Miejscowość: DĄBROWA gm. Wieluń	2. Obiekt (nazwa jak w karcie): KOŚCIÓŁ PARAF. RZYM.-KAT. p.w. ŚW. WAWRZYNCA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego): Fotografie: OTOCZENIE KOŚCIOŁA.
---	--	---

Fot. 25.

Fot. 26.

Fot. 27.

Fot. 28.

Fot. 25. Widok od strony południowo wschodniej.

Fot. 26. Widok od strony północno wschodniej.

Fot. 27. Widok od strony północno zachodniej.

Fot. 28. Widok od strony południowo zachodniej.

Wkładkę założył mgr inż. Zbigniew M. Łabęcki X.1998

(Imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ O/W Sieradz